

Watergraaf en ambassadeur van Bewust Bodemgebruik Peter Glas: 'Het bodembewustzijn bij de waterschappen neemt toe.'

Bewust Bodemgebruik: het waterschap belicht

De initiatiefgroep Bewust Bodemgebruik organiseert in december De week van de bodem. Het thema is bewust bodemgebruik. Maar wat zijn de uitgangspunten van deze nieuwe bodemvisie? En hoe krijgt bewust bodemgebruik inhoud in de werkzaamheden van bijvoorbeeld het waterschap? Peter Glas, watergraaf van het Waterschap de Dommel en ambassadeur van Bewust Bodemgebruik gaat op deze vragen in.

Jaap Krijtenburg

drs. J-F. Krijtenburg
freelance tekstschrijver
en docent.

UITGANGSPUNTEN VAN BEWUST BODEMGEBRUIK

In haar bodemvisie laat de initiatiefgroep zich leiden door gedachte dat de relatie tussen mens en bodem-/watersysteem geënt is op het principe van *wederkerigheid*. Bodembeheer is niet langer uitsluitend een kwestie van beschermen. Waardering en zorg vertalen zich juist in *bewust* gebruik van het bodem-/watersysteem. Duurzaamheid is het uitgangspunt. De tweede pijler is het inzicht dat de bodem een complex en 'interactief' ecosysteem is. De bodem maakt immers deel uit van een continuüm waarin klimaat, lucht, water en menselijke activiteit elkaar beïnvloeden. Ook de ambitie om vernieuwende en duurzame oplossingen te vinden voor de huidige maatschappelijke opgaven legitimeert een verruiming van het begrip 'bodem'. De nieuwe benaderingswijze van de bodem heeft gevolgen voor de taakopvatting en werkzaamheden van de waterschappen. Zo ook voor die van het Waterschap de Dommel (Noord-Brabant).

BODEMBEWUSTZIJN BIJ HET WATERSCHAP DE DOMMEL: ACTIEVE BETROKKENHEID BIJ BODEMBEHEER

Ambassadeur van Bewust Bodemgebruik Peter Glas is watergraaf van het Waterschap de Dommel en voorzitter van

de ad-hoc LBOW-commissie Grondwater. Hij blikt terug: 'Lange tijd is de bodem niet veel meer geweest dan de ondergrond van onze watersystemen: waterbodem en oevers. Aanvankelijk was de zorg voor het grondwater een verantwoordelijkheid van de provincie en gemeenten. Maar zo'n tien jaar geleden is daar verandering in gekomen'. Volgens de watergraaf ontstond vanaf toen een directe noodzaak voor het Waterschap de Dommel zich met de zorg voor de bodem actief te gaan bemoeien en de bodem als integraal deel in zijn takenpakket op te nemen. Aanleiding voor deze gewijzigde benadering vormde de zorgwekkende ontdekking van diffuse bodemverontreiniging in de Brabantse Kempen. Niet alleen de schaal waarop deze zich voordeed en nog steeds het geval is, maar ook de ernst ervan. Glas: 'Met name de beken de Dommel en de Tongelreep hebben van de diffuse bodemverontreiniging te lijden. Via voormalige lozingen van afvalwater door de zinkindustrie en het kwelwater is de waterbodem vervuild geraakt. Tot aan Den Bosch toe – zeventig kilometer verderop – is de waterbodem sterk verontreinigd.'

BEWUST BODEMGEBRUIK IN PRAKTIJK

Buiten de specifieke gerichtheid van het Waterschap de Dommel op de verontreiniging van de waterbodem, is de tendens dat het aandachtsveld van het water-

schap zich verbreedt. De aandacht voor de bodem en voor bewust bodemgebruik vertaalt zich steeds vaker in concrete actie. 'Een substantieel deel van onze huidige werkzaamheden richt zich op hermeandering, waterberging en ecologische verbindingzones', aldus Glas. Hij ziet de activiteiten van het Waterschap de Dommel in toenemende mate gepaard gaan met grondverzet. 'In ons werkgebied worden veel beken opnieuw ingericht als onderdeel van reconstructieplannen. Aanwezige waterboderverontreiniging wordt zoveel mogelijk gecombineerd met beekherstel opgeruimd of beheerd. Dit vormt een onderdeel van de maatregelen in de stroomgebiedbeheersplannen van de Kaderrichtlijn Water. We houden ons dan ook steeds vaker bezig met grondverwerving'.

Ook stuit het waterschap dikwijls op overblijfselen uit de Oudheid. Zo vaak zelfs, dat het in de uitvoering van zijn taken uitdrukkelijk rekening houdt met de mogelijkheid van archeologische vondsten. Het Dommeldal staat inmiddels bekend om zijn hoge bodemkundige en archeologische waarden. Het dal werd al bewoond door de Romeinen. 'Ten slotte hebben wijzigingen in wet- en regelgeving [red. zoals de invoering van het Besluit bodemkwaliteit] en die in de bestuurlijke samenwerking tussen gemeenten en waterschappen, ook het bodembewustzijn doen toenemen. Met de invoering van de nieuwe Waterwet verschuift de verantwoordelijkheid voor de kwantitatieve aspecten van het (ondiepe) grondwater van de provincie naar het waterschap. Maar kwantiteit en kwaliteit zijn in veel gevallen niet los te koppelen. Daar waar bodemvervuiling aan de orde is, zullen gemeenten en provincies moeten gaan samenwerken met de waterbe-

heerder.' Volgens de Brabantse watergraaf kunnen alleen zó duurzame oplossingen geboden worden voor het beheer van de ondergrond.

NAAR EEN NIEUWE ROLDEFINITIE VOOR DE WATERSCHAPPEN

De ontwikkelingen bij het Waterschap de Dommel zijn exemplarisch voor het groeiende bodembewustzijn. Reden voor de Unie van waterschappen om samen met Stichting Kennisontwikkeling Kennisoverdracht Bodem (SKB) eind 2007 een bestuurlijke ad-hoc commissie in het leven te roepen. Deze heeft advies

grondwaterverontreiniging.' Volgens de watergraaf blijkt uit alle pilots steeds hetzelfde: verontreinigingsproblematiek laat zich alléén aanpakken, als sprake is van nauwkeurige afstemming en efficiënte samenwerking tussen de watersector en de bodem(sanerings)wereld. Verder ziet Glas steeds meer verwevenheid ontstaan tussen het gebruik van de ondergrond (ondergronds bouwen) en de benutting van grondwater. Deze ontwikkeling doet zich onder meer voor bij koude-/warmteopslag (KWO) en bij beekherstel. 'Al deze ontwikkelingen en bevindingen hebben bij de ad-hoc commissie tot de

Beheer van verontreinigd grondwater kan niet langer los gezien worden van ruimtelijke ordening en kwantitatief (grond)waterbeheer.'

uitgebracht aan het Landelijk Bestuurlijk Overleg Water (LBOW) over grondwaterbeheer als onderdeel van de ruimtelijke ontwikkelingsopgave. Gedeputeerden, wethouders, dijkgraven en vertegenwoordigers van VROM en V&W maken deel uit van de commissie.

Glas: 'De aanleiding voor de aanstelling van de commissie was tweeledig. Ten eerste het voornemen van de Unie van Waterschappen een aantal bestuurlijke pilots in gang te zetten met het oog op de nieuwe rol en taken voor de waterschappen. Ten tweede: de pilots met betrekking tot gebiedsgericht grondwaterbeheer. Deze pilots zijn in 2006 en 2007 onder auspiciën van SKB uitgevoerd. De bodem was daarbij de invalshoek. De focus lag op grootschalige, langdurige

overtuiging geleid dat het beheer van verontreinigd grondwater niet langer los gezien kan worden van ontwikkelingen op het vlak van ruimtelijke ordening en inrichting en op dat van kwantitatief (grond)waterbeheer', concludeert Glas. Het advies van de commissie is in juni aangeboden aan de staatssecretaris van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Het zal dit najaar besproken worden met minister Cramer van VROM. Na behandeling in de koepels van decentrale overheden zullen de gemeenten, waterbeheerders en provincies een definitief standpunt innemen over de vraag hoe de water- en bodemwereld de komende jaren moeten werken aan hun gezamenlijke opgaven.

(Advertentie)